

TÄHEKE

ISSN 0134-2266

1994

12

joulukuu



Jõuluvana

HENNO KÄO

1

KUI JÕULUVANA, KELLE HABE SASSIS,
JA NIMEKS OSKAR - NÕNDA SEISIS PASSIS -
KORD JÕULUÕHTUL KINGITUSI JAGAS,
ÜKS TÕÜTU MÕTE TEDA MUUDKUI SEGAS.

2

EI KENAD KINGID JÄÄNUD JAGAMATA,
KUID MÕTE - SEE EI SAANUD SEGAMATA,
VAID SÄÄSE KOMBEL PIRISES NING VAEVAS
JA AJUDES TA URGITSES NING KAEVAS.

3

SAID JÕULUD LÄBI, KOJU JÕUDIS VANA,
JAH, LAPIMAALE, KUS TAL KODU KENA,
SEE MÕTE PIINAS NII MIS KOLE:
EI JÕULUVANU OLEMASKI OLE!

4

LÄKS PEEGLI ETTE TA JA MÕTLES VÄHE:
MIKS TULI KÜLL SEE MÕTE TALLE PÄHE?
SEST PEEGLIST PAISTIS TAAT, KEL HABE SASSIS
JA NIMEKS OSKAR, NÕNDA SEISIS PASSIS.

5

EI JÕULUVANA SAANDKI ÕIGET SOTTI.
HULK AEGA PAKKIS OMA REISIKOTTI
JA SÖTTIS, KUI SEE TEID PEAKS HUVITAMA,
SAHARA KÕRBE KANTI SUVITAMA.

Kõik möödunu

MILVI PANGA

KÕIK MÖÖDUNU ON MINEVIK,
KA SUVI, SUUR JA SALALIK,
KÕIK TÄNANE ON OLEVIK,
KA JÕULUÕHTU, PÜHALIK.

NII RÄÄGIB TAAT. JA IMELIK
KÜLL TUNDUB JUTT, ET TULEVIK
TAL ISTUB PÕLVEL... AGA MIKK
ON NÕUS JA VAIT JA ÕNNELIK.

KAS LUMINE VÕI LUMETA -
MA IIAL POLE JUMETA.
MUL KÄBID LADVAS ÜLEVAL
JA SEENENÕOBID REAS MU ALL.

MA SIILISEMUST, JÄNESEST
PEAN LUGU NAGU ENESEST.
MU OKSTEL LIKVEL ORAVAD
JA LINNUD, LAULMAS OSAVAD.

MUL POLE METSAS VIHAMEEST,
KA SIND MA KAITSEN VIHA EEST,
MA PALUN SINU KIRVE ALL:
VII AEDA MIND, VII LABIDAL!

Illustreerinud REGINA LUKK

Kuusepuu palve

MILVI
PANGA

HELJU RAMMO

Hea Asi



Sulev tuli nutujorinaga õuest tupp.

"Mis lahti?"

"Räägi!" nõudis isa.

"Küllap mõni togis," arvas Kalev.

"Ei toginud keegi," poetas nüüd Sulev läbi nutujorina ja kaebas:

"Kõigil käivad päkapikud, panevad sussis sisse komme, ainult minule mitte."

Vaat kus lops!

"Sa oled juba suur, teise klassi poiss, sellepärast ehk polegi päkapikud tulnud," püüdis isa olukorda leevendada.

"Aga meie õue kolmanda klassi Heikil ja isegi neljanda klassi Toomal käivad," sai sedamaid kogu pere teada.

"Võib-olla käivad ainult headel lastel," sõandas ema arvata.

"Aga pahal Peetril käivad ka," teatas Sulev ikka nutujorina saatel.

"Imelik, kas tema akna taga päkapikud ei piilugi?" oskas ema veel küsida.

"Sinna ei näe sisse, sest Peeter ei lükkagi enam pakse kardinaid akna eest ära. Ei valgus ega pimedus," kuulsid kodused uue uudise ja nutujorin paisus päris tõinamiseks. Kalev vaatas seda etendust pealt, kuid oli kenasti vakka. Ta jälgis ema-isa, et mismoodi nad selle olukorra lahendavad.

Isa astus Sulevi juurde, patsutas talle õlale ja ütles: "Ole ikka mees, võta end kokku. Äkki päkapikud küllastavad sindki." Ja ema hakkas end poodiminekuks riidesse sättima.

Kalev suutis endiselt vait jääda, ei kukkunud väikevenda pilkama. Õhtulgi oli sellega nõus, et Sulev otsis esikust riidenagi alt isa suured tagavarasussid üles ja asetask need aknalauale. Ühe enda ja teise Kalevi jaoks. Eks igaüks tea, et suure sisse mahub kraami rohkem kui väikesesse. Ning mahtuski. Ja seda olid vennad varahommikul üksmeelselt avastamas. Mõlema sussis seest võis võrdsele leida paar mandariini, peotäis biskviite ja mitu kommi.

"Käis! Päkapikk käis!" hõiskas Sulev rõõmsalt, kui Kalev juba oma maiustusi mugis. Kalevi üleni naerusest näost võis selgesti välja lugeda, et väikevend on vahel ikka üks hea asi.



Illustreerinud EVERI VÄHI



LILII REMMEL

Piparkoogi Peedu

Piparkoogi-Peedu elas vanas puuviljamahla purgis. Tal oli seal oma pagaritöökoda. Kevadel küpsetas Peedu vesikringleid, suvel maasikakooki ja sügisel seenepirukat. Aga Peedu parim aeg oli talv, sest siis küpsetas ta piparkooke.

Ühel päeval oli mets lumest valge ja pisikesed kuusepoisid läksid järjest enam ärevile. Piparkoogi-Peedu mõistis, et jõulud on lähedal. Ta hakkas nobedasti piparkoogitainast valmistama. Taigna sisse käisid igasugused maitseained: suhkur ja kaneel, nelk ja muskaat, ingver ja loomulikult pipar. Oh, kui vürtsikat lõhna sai Peedu pisike pagaritöökoda täis!

Kui piparkoogitaigne valmis sai, hakkas Peedu seda suure taignarulliga rullima. Rullitud taignast vormis ta igale sõbrale piparkoogi: päkapikk Pepele südamekujulise, varesele ja varblasele tähekujulise, jänestele ristikehina-lehekujulise. Näkineid Nääpsu, siil Siim, sisalik Selly ja sääsk Siss—Viss magasid talveund. Peedu tegi neile piparkoogist jõulukuused, et nad kevadel teaksid, milline jõulupuu on.

Kui Peedu piparkoogid ahju küpsema pani, sai terve mets magusat piparkoogi lõhna täis. Nüüd teadsid kõik, et jõulud on lähedal.

Jõululaupäeval läks Jaako vanaisaga kirikusse, ehkki tervel perekonnal oli selle kohta kartusi olnud.

Ema kartis, et Jaakol võib kirikus külm hakata, sest kirikus istuvad mehed – olgu suured või väikesed – paljapäi.

Kuid kirikus ei olnud külm. Kirikuõhk oli soe. Jaako hoidis talvemütsi põlvedel ja jopehõlmadki eest lahti.

Isal oli teistsugune kartus. Ehk jõululauapäeva jumalateenistus on liialt pikk ja poisil hakkab seal igav.

Ent Jaakol ei olnud sugugi igav. Kirikus oli väga palju vaadata ja mõelda. Juba tohutu kõrge jõulukuusk andis mõtlemisainet.

Kes küll jõudis need küünlad okstele sättida? Ja kuidas sinna latva saadi täht panna? Ja üldse, mismoodi see kuusehiiglane kirikuuksest sisse mahtus?

Vanaemal oli hinge peal omamoodi kartus. Kas Jaako pole viimati kiriku jaoks liiga väike? Ehk ei oska ta kirikus kombekõhaseks käituda? Kuid selle kartuse kustutas vanaisa.

”Jaako on meil arukas poiss. Ta vaatab, kuidas mina jumalateenistuse ajal käitun ja teeb siis samuti.”

Nii Jaako tegigi. Kui vanaisa tõusis püsti, tõusis ka poiss ning teisedki kirikusolijad. Palvuse ajal kordas vanaisa tasakesi palvesõnu kaasa. Jaako tegi siis sedasama. Laulmisega oli veidi keerulisem. Vanaisa luges laululehelt laulusõnu ja laulis. Jaakol oli ka laululeht, kuid ta ei jõudnud nii kiiresti järge pidada ja seepärast ta liigutas vaid huuli.

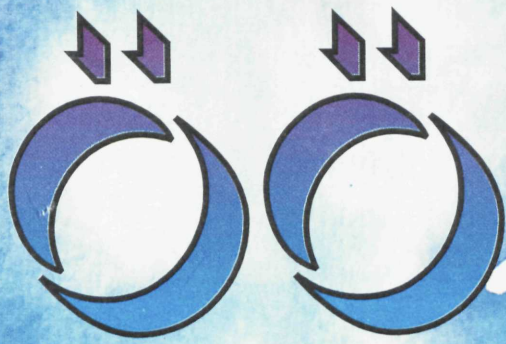
Siis hakkas kirikukoor laulma. See oli nii kaunis, et muutis hinge imelikult hellaks. Jaako keeras end pingil tagurpidi ja ajas pea kuklasse, et koorilauljaid silmitseda. Ei tea, kas tema võib ka suureks saades koorilauljaks hakata?



PÜHIA

IRA LEMBER





"Vanaisa, kuidas need lauljad sinna kõrgele rõdule saavad?" päris ta.

"Tasa," hoiatas vanaisa ja sosistas, "sinna läheb keerdtrepp. Kuula nüüd õpetaja jutlust."

Jaako kinnitas pilgu kantslisse ilmunud õpetajale. Õpetaja jutustas Maarjast ja Joosepist, kellele sündis tänasel päeval poeg Jeesus, keda hakati nimetama Kristuseks. Jaako teadis, et jõululaupäev ongi Jeesuse sünnipäev, vanaisa oli talle sellest rääkinud. Ta teadis sedagi, et Kristus suutis haigeid inimesi terveks ravida. Ometigi löödi ta risti ja sellest oli maalitud altari-piltki. Jaakol oli kurb pilti vaadata, süda läks nii kurvaks. Aga kui süda on kurb, siis soovitas ema millelegi hästi heale mõelda. Ja Jaako püüdis nüüd hoopis jõuluvanale mõelda. Kuid siis tärkas hinge uus kahtlus. Jumalateenistus venis hästi pikaks ja...

"Vanaisa, järsku jõuluvana on meie kandis juba ära käinud?" sosistas Jaako ärevalt.

"Ei ole."

"Oled sa ikka kindel?"

"Kindel ikka. Eks jõuluvanagi taha jõululaupäeval kirikus käia. Väga võimalik, et ta viibib siinsamas kirikus."

Nüüd keeras Jaako end pingil ringi ja uuris kirikusolijaid. Siin oli noori ja vanu, lapsi ning habemikke, kuid jõuluvana ta ei märganud.

"Punast mantlit pole kellelgi," ütles poiss kurvalt.

"Ega ta siis ametirüüga pea kirikusse tulema," lohutas vanaisa.

"Kas sa arvad..."

"Tst," hoiatas vanaisa, "pärast räägime."

Orel hakkas mängima. Helid voogasid ja paisusid üha valjemaks.

Jaako tundis seda viisi ja teadis ka sõnu peast. Ta unustas kahtlused ja laulis "Püha ööd" valjul häälel kaasa.

REET LAUBE 11a
KADRI LAUBE 12a
 Varstu sjk. EE2735 Võru mk.

ELMO KRALLE
 Vastemõisa sjk. 9–8
 EE2902 Viljandi mk.
 Huvid: kleepsud, laulmine, joogipurgid.

BERLE KEDUS 10a
 Järve küla 14–19
 EE2020 Kohtla–Järve
 Huvid: udupildid, näitlejate pildid, joonistamine, kleepekad, lugemine, loomad.

JAANIKA EHANURM 12a
 Kose mnt. 5 EE3046 Habaja
 Huvid: plakatid, kleepsud, loomad.

RAILI MAAT
 Kanepi sjk. EE2633 Põlva mk.
 Huvid: lugemine, kleepekad, loomad.

MARIA KBEJAN
 Põllu 21–1
 EE0016 Tallinn
 Huvid: suusatamine, udukad. Vastan kõigile!

TIIA ORUTAR
 Vääna 4–6 EE0016 Tallinn
 Huvid: loomad, sport.

KARINA ARRO
 Metsa 66–2
 EE0016 Tallinn
 Huvid: loomad, käsitöö.

KADRI PAULUS
 Kaare 25–2
 EE0016 Tallinn
 Huvid: udupaberid, sport.

KAIDI PALK
 Männi 13–9
 EE2432 Tartu mk.
 Huvid: kommi- ja nätsupaberid, kleepekad.

TEEME LAHTI POSTIPÄEVANA

AINULT JULGETELE!

Kui detsembrikuu "Täheke" sinuni jõuab, on päkapikud oma tähelepanekud sinu käitumise kohta selleks aastaks juba teinud. Nii et kutsume julgeid lapsi tunnistama, missuguseid pahandusi nad on teinud. Ja miks nii juhtus? Ja ka seda, mis sai siis, kui pahategu ilmsiks tuli. Esimesi julgeid ootab väike üllatus! Ümbrikule kirjuta peale aadressi, mille leiad ajakirja tagumiselt sisekaanelt, ka "Paha laps!"

Kui Kurtna Lasteaed–Algkooli lapsed toimetusele külla tulid, olid neil kaasas jõululood. Nüüd saate neid teiegi lugeda ja, mine tea, ehk jõuab mõni luuletus ka jõuluvana kõrvu.



JÕULUVANA PIPARKOOGID

JÕULUVANAL KIIRE AEG,
 MAGAMISED MAGATUD.
 VAJA TEHA PIPARKOIKE,
 JAHU TÄIS ON TERVE TUBA.

PÄKAPIKUD, TÜBLID POISID,
 KUS ON MUNA, KUS ON PIPAR?
 TEGEVUST ON KÕIGILE.

LUMEEIT JA TUISUTAAT,
 ÕUES ASKELDAVAD NAD.
 KAEVAD TUPPA, VAAT KUS IME –
 TUBA JAHUST TÄITSA PIME.

PIPARKOOGID VALMIS,
 ÕUES HANGED SÜGAVAD.
 PÕHJAPÕDRAD SAANI EES,
 MINNA VÕIB NÜÜD JÕULUMEES.

KERLY LUIDE



LAPIMAA KÜLMAD

LAPIMAAL ON KÜLMAD KANGED,
 VÄLJADEL ON SUURED HANGED.
 KÄTTE JÕUDNUD JÕULUKUU,
 JÕULUVANAL KUUB ON UUS.
 LÄBI SUURTE HANGEDE
 TA SÖIDAB SUURE SAANIGA
 LASTE JÕULUPEOLE NÜÜD.

BEATA SASS

JÕULUVANA TULEB

LAPSED, UKS NÜÜD RUTTU LAHTI
 TEHKE –
 JÕULUVANA TULEB.
 KES LOEB SALMI?
 SINA, MALL,
 TULE JÕULUVANA ETTE.
 MALL LOEB SALMI
 JA SAAB PAKI KÄTTE.

GERLIN TAMM

JÕULUD

SAABUNUD ON JÕULUKUU.
 TUPPA TOOME KUUSEPUU.
 KUUSEL KÜÜNLADE PÕLEVAD,
 LASTEL SILMAD SÄRAVAD.

UKSEST TUPPA ASTUB MEES,
 KEI LEL VALGE HABE EES.
 KINGIKOTT ON KAASAS TAL,
 SEALT SAAB PAKI TIIT JA MALL.

JARMO ROOV



AEG KÄES

ON KÄTTE JÕUDNUD JÕULUKUU
 NING IGAL POOL KÄIB SAGIN.
 ON MEILGI PALJU TEGEMIST,
 ET JÕULUDEST SAAKS PARIM.
 ME VÄRVIME JA VOOLIME
 JA INGLIKESI TEEME.

KATI KRUIS



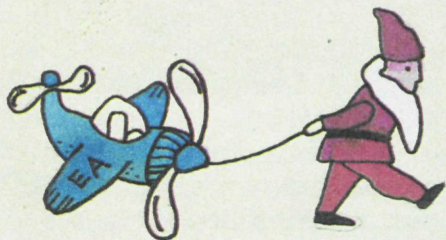
JÕULUÕHTU

JÕULUVANA TULEB JUBA,
SÄRAB KUUSK JA SÄRAB TUBA.
LAPSED RÕÖMSALT SALME LOEVAD,
HIIREKESED PEITU POEVAD.

KUTSULGI ON KONDID KUUDIS,
SEE ON TALLE MEELDIV UUDIS.
NÜÜD PIPARKOOKE NÄSITAKSE –
NEID AINA JUURDE KÜSITAKSE.

ÕHTU KÕIGIL MEELDE JÄÄB
KA SIIS, KUI VANA-AASTA LÄEB.
LAPSED UNENURRU LÕOVAD,
UNES PIPARKOOKE SÕOVAD.

VIRGO PRESS



PÄKAPIKU OOTEL

KUNA SA TULED, PÄKAPIKUKI? MA
OLEN SIND OODANUD NII ÖÖD KUI
PÄEVAD, KAS SUL POLE KINGITUST
VÕI KOTTI? NÄE, SEAL SEE

- PÄKAPIKUMEESE END PEIDABKI.
- AGA KUS OMETI? "TÄHEKESE"
- TOIMETUSES.

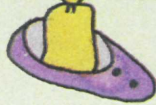
AVE PANNAL



PÄKAPIKK VAATAB LAPSI JA LOOMI

KÕIK LAPSED JA LOOMAD ON
ÄREVI, SEST JÕULUKUU ON KÄES.
KA PÄKAPIKK VÄIKE ON ELEVIL
JA LAPSI KODUDES NÄEB.
TA UURIB JA VAATAB RINGI
NING PEIDAB SUSSIDESSE KINGID.

TARGO SAGUR

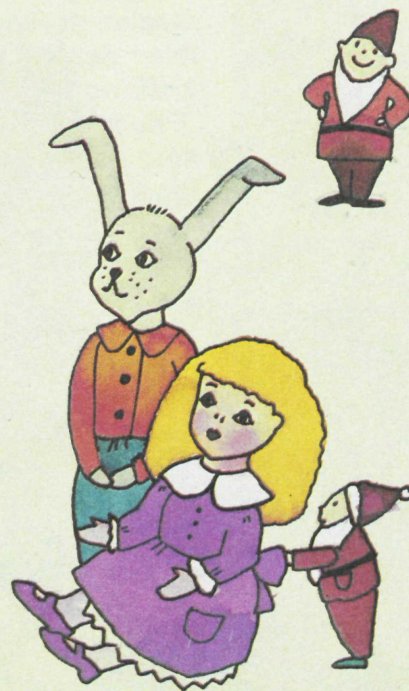


JÕULUTAADI TULEK

PÄKAPIKUAEG HAKKAS LÄBI SAAMA
JA LAPSED HAKKASID JÕULUVANA
OOTAMA. PÄKAPIKK KIIRUSTAS
JÕULUVANALE ÜTLEMA, ET LAPSED
JUBA OOTAVAD. PÕHJAPÕDRAD
ASTUSID SAANI ETTE, SIIS VIIDI SAANI
KINGIKOTID. JA JÕULUVANA HAK-
KASKI SÕITMA

SIIM PUUSEPP

Illustreerinud ANU KALM



TALVEL

SAABUNUD ON TALVEKUU,
LEHTI POLE ENAM PUUL.
ÕUES SAJAB LAIA LUND
JUBA TERVE TUND.
KÄPIKUD JA SOOJAD SALLID
OOTAVAD TEID, LAPSED KALLID.
VAJA RUTTU MINNA VÄLJA,
PEHMES LUMES TEHA NALJA.
KELGUMÄGI OOTAB JUBA,
MEELEST LÄINUD TOIT JA TUBA.

KÄRT KÄRNER



BIRGIT RÕNGELEPP 10a

Kalda küla
Juuru sjk.
EE3511 Rapla mk.
Huvid: klaverimäng, udupildid.

SIRVI SAAR 11a

Valjala sjk.
EE3302 Saaremaa
Huvid: margid, udukad, salvrätid,
kalendrid.

KRISTI SUVI 9a

Pala sjk.
EE2375 Jõgeva mk.
Huvid: joonistamine, kommi- ja
nätsupaberid, udukad, kleepsud,
lugemine.

MONICA SOO 10a

Nõva küla
Pala sjk.
EE2375 Jõgeva mk.
Huvid: loomapildid, kalendrid,
joonistamine, lugemine.

INARI NUKKA 10a

Pala sjk.
EE2375 Jõgeva mk.
Huvid: sport, kleepekad,
kommipaberid, joogipurgid.

VELLO MALLEAUS 10a

Kiltsi küla
Pala sjk.
EE2375 Jõgeva mk.
Huvid: sport, lugemine, joogipurgid.

JAANA KARO 8a

Metsapargi 10–80
EE2020 Kohtla–Järve
Huvid: naljapildid, nätsupaberid.

Polesi
BARBIE' T

Heldeke! Polegi BARBIE' T



Polegi BARBIE' T

1. _____
2. _____

Ära muretse. Ilmas on tuhandeid teisenimelisi kauneid ja armsaid nukke. Nagu näiteks sellele leheküljel Li või see juba natuke räsitud olemisega Mari või Triinu, kellega sa ammu mänginud pole. Küllap oled kuulnud või isegi lugenud luuletust, kus öeldakse, et tüdrukud on tehtud puha "suhkrust ja jahust ja maasikavahust", poisid aga hoopis muust materjalist. Ja siit tulebki kaks küsimust:

1. Millest on tehtud poisid?
2. Kes on selle luuletuse kirjutanud?

Vastuste leidmine pole seekord nii lihtne. Ehk tulevad appi emad ja isad. Vaevanägemine tasub topelt: auhindu on koguni 24, 12 väikest nukku tüdrukutele ja 12 mängutoosi poistele.

Vastuseid ootame 12. jaanuariks aadressil: "Täheke" nukk või (poistel) mängutoos, Pärnu mnt. 67a, EE0001 Tallinn.





Seekord võttis kaaren Kaarel ette ühe väga erakordse rongisõidu. Nimelt toimus see mere all. Selle aasta maikuus sai valmis merealune tunnel Inglismaa ja Prantsusmaa vahel. Õigemini kaevati koguni kolm tunnelit. Ühtpidi sõidab rong Inglismaalt Prantsusmaale, teistpidi jälle Prantsusmaalt Inglismaale. Keskmine – väike käik – on tunneleid korras hoidvate masinate tarvis.

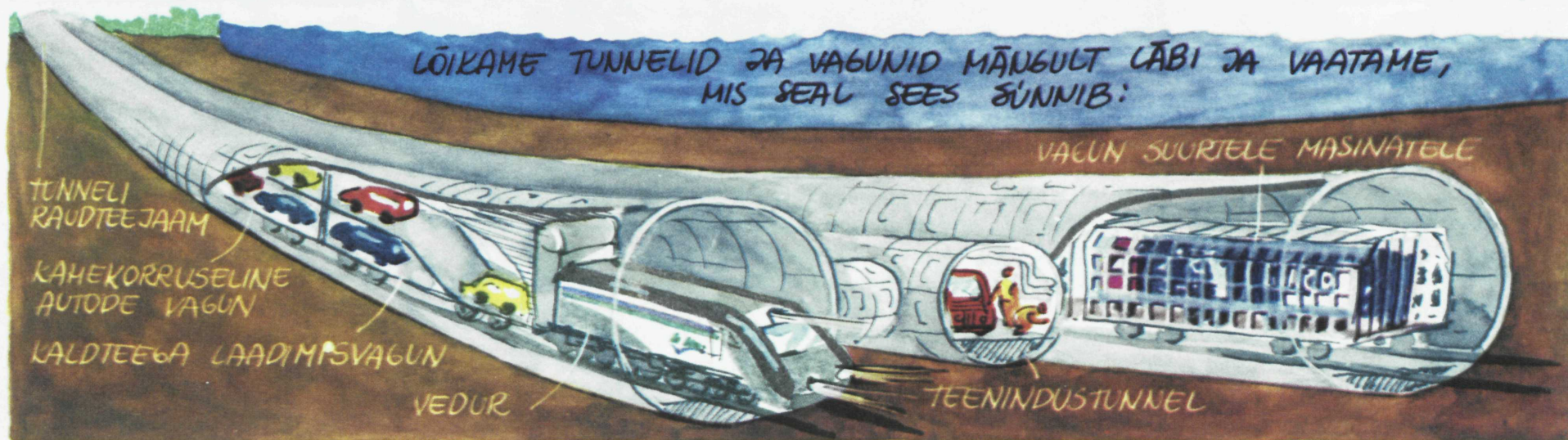
Miks sõidavad tunnelites rongid, mitte autod? Küllap üks pikk rong on ohutum, pealegi oleks tükk tegu autode heitgaasidega, neid peaks ju kuidagi tunnelist välja juhtima. Rongid on ehitatud mitte inimeste, vaid just autode ja busside pealevõtmiseks. Ühekorruselised vagunid on bussidele, kahekorruselised sõiduautodele. Kõik vagunid on omavahel ühendatud nagu pikk koridor. Kõige esimeses on kaldtee, mille abil pääseb teisele korrusele. Kui rong saab täis, algab veidi üle poole tunni kestev reis. Rong on üsna kõrme, sest läbida tuleb 58 kilomeetrit. Niisiis peab tema sõidukiirus olema oma 100 km tunnis. Küllap sellepärast ongi rongidele nimeks pandud "Süstik". Veidi imelik on mõelda, et tunneli kohale jääb vaid "Viru" hotelli kõrguse jagu pinnast. Ja kõige peal loksus tõeline meri. Kolme tunnelit ehitati tervelt seitse aastat. Niisama palju aega kulus sul sünnist kooliminekuni. Kaevamiseks ehitati erilised hiigeltoru meenutavad masinad. Nende otstes keerlesid tohutud tähekujulised

hambulised seadmed, mis edasi liikudes tunnelit uuristasidki. Mulda ja kive veeti muidugi kogu aeg välja.

Kaevamist alustati korraga kahest otsast – nii Inglismaa kui Prantsusmaa poolt. Kaks töömeeskonda kohtusid esmakordselt pärast kolm aastat kestnud kaevamist. Siis said Inglise ja Prantsuse ehitajad üksteisel kätt suruda.

Tegelikult unistati juba mitusada aastat tagasi, kuidas sellist tunnelit rajada. Vanade plaanide järgi pidi see ehitatama vaid jalakäijate ja töldade tarvis. Tunneli keskel pidi paiknema suur ruum, kus inimesed ja hobused oleksid saanud puhata. Tol korral jäi tunnel siiski ehitamata. Kardeti, et seda võiksid kasutada ka sõjaväed, et nii kerge vaevaga ühelt maalt teisele pääseda. Inglismaa oli harjunud oma eraldatusega suurest mandrist ega tahtnud sellest loobuda. Loomulikult polnud tol ajal ka selliseid masinaid, millega töö 3 aastaga võinuks valmis saada.

Kirjutanud ja joonistanud HELI VEIGEL



METSÕUNAPUU

Aastasadu tagasi oli nimetus "metsõunapuu" eestlastele tundmatu, kuigi neid puid leidus metsades palju rohkem kui praegu. Asi oli selles, et aedõunapuud siis veel ei tuntud. Ainus õun, mida meie esiisad maitsta võisid, oli metsõunapuu väikene, rohekas ja tulihapu vili.

Pärast seda kui ristisõdijad meie maa vallutasid, tekkis kõikjale kloostreid. Kloostriaedadesse toodi metsõunapuu sorte, mida Kesk-Euroopas juba ammu viljeldi. Tänu kloostriaedadele õppisid suuremaid ja magusamaid õunu kasvatama ka eestlased. Varem oli metsõunapuud Põhja-Eestis kutsutud "õunapuuks" ja Lõuna-Eestis "ubinaks" ehk "uibuks". Nüüd hakati sama nimega nimetama aedõunapuud. Tema tähtsuse- tum ja tagasihoidlikum sugulane metsas hakkas kandma "metsõunapuu" või "metsauibu" nime. Tänapäeval leidub metsõunapuud kõige rohkem Lääne-Eestis ja saartel. Näiteks Saaremaal Ansi küla lähistel kasvab koguni lehtpuu-segamets, kus metsõunapuu on tamme ja kase kõrval peamine puuliik. Vist



Pildistanud HENDRIK RELVE. Metsõunad.

kõige kuulsam ja uhkem üksik metsõunapuu kasvab Lõuna-Eestis. Viljandimaal Karksi kandis sirgub puu on 18 meetrit kõrge ja vähemalt 200 aastat vana. Tema võra ümbermõõt ulatub koguni 32 meetrini. Ümbruskonna rahvas tunneb puud "Oti mõtsiku" nime all. Kuidas metsõunapuud aedõunapuust eristada? Muidugi on seda võimalik teha õunte järgi. Metsõuna läbimõõt on kõigest 3–5 cm, maitse hapu ning isegi kergelt kibe. Kuid kui õunu pole? Siis on kõige lihtsam vahet teha lehtede alumise poole järgi. Aedõunapuu lehe allkülg on kaetud karvadega, metsõunapuu oma on paljas. Metsõunapuu (ka aedõunapuu) puit on raske, kõva ja sile. Vanasti tehti sellest näiteks tuulikute hammasrattaid ja hõövlipakke. Kuna

puit on punakat tooni ja väga tugev, võrdles rahvasuu seda vasega. Meie päevil leidub metsõunapuud nii vähe, et tema raiumine on keelatud. See puuliik on Eestis looduskaitse all.

Väga kauges minevikus oli metsõunapuu vili meie maal ainus laiemalt levinud looduslik puuvili. Kiviaja asulakohtadest on väljakaevamistel leitud metsõunte seemnete jäänuseid. See näitab, et õunu ürgajal ohtralt pruugiti. Ilmselt tarvitati neid samamoodi nagu eelmisel sajandil. Õunad lasti talvel läbi külmuda, nii jäi haput maitset vähemaks.

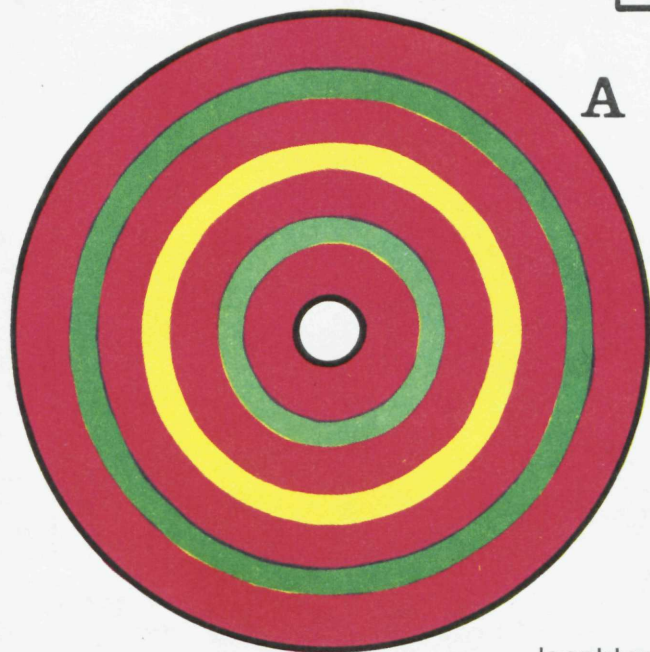
Nüüdsel ajal metsõunu enam ei sööda. Kuid sellel puul on tähtis osa aednike töös. Metsõunapuu paneb külmale paremini vastu kui tema aias kasvavad sugulased. Kui uus õunapuu pärineb osaliselt metsõunapuust, on temagi Eesti ilmastikuga väga hästi kohanenud.

Nii et kui päkapikud Sulle sussi sisse on ilusa punapõskse õuna pistnud, võid hea sõnaga meenutada pisikest haput õunavissi – metsõunapuu vilja.

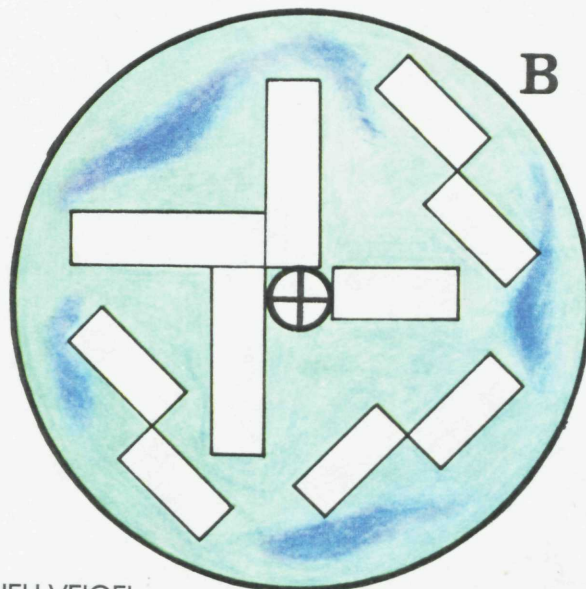
HENDRIK RELVE

JÕULUVURR

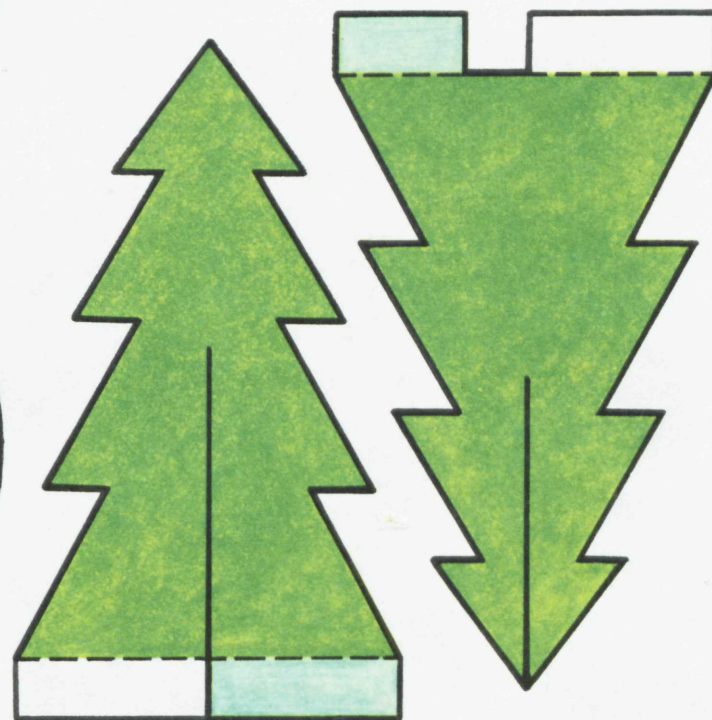
Peale siinsete osade vajad vurri jaoks kitsamat ja kõrgemat pooleliitrist purki, pliiaitsit ning veidi valget paberit (9 x 4). Pliiaitsi otsa liimi alus (B), pliiaitsi ümber valge paber (joon. 1). Kui liim on kuivanud, topi alus veidi painutades koos pliiaitsiga purki. Tõsta alus pliiaitsi abil purgi suu juurde ja kleebi märgitud kohtadele kuusk (nurgaga vastu pliiaitsit), päkapikk, jänes ja lumemees (joon. 2). Lase alus purgi põhja ja pane purgile ribast ning rattast (A) tehtud kaas. Auk selle keskel peab olema nii suur, et pliiaits seal vabalt pöörlema mahub (joon.3). Lõpuks kleebi purgile valgest paberist rebitud pisikesi lumehelbeid ja saadki läbi kaane ulatava pliiaitsi otsa abil jõuluvurri liikuma panna.



A

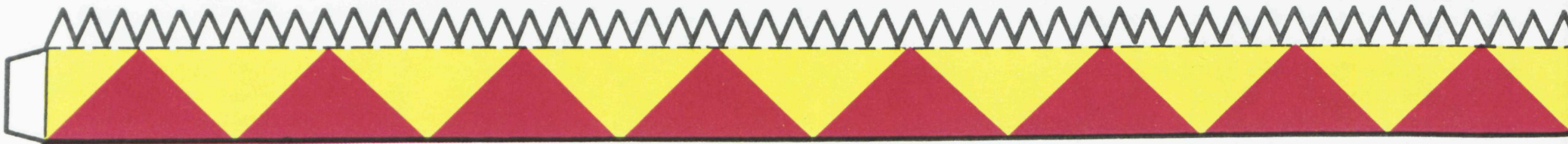
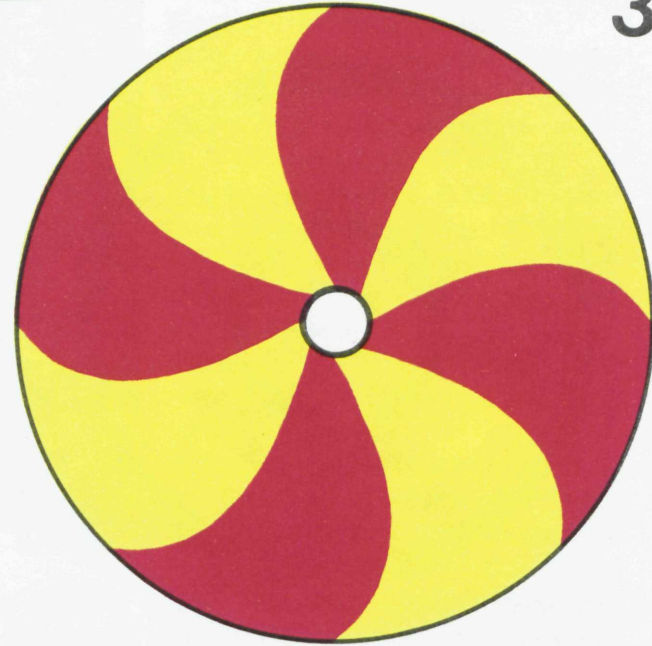
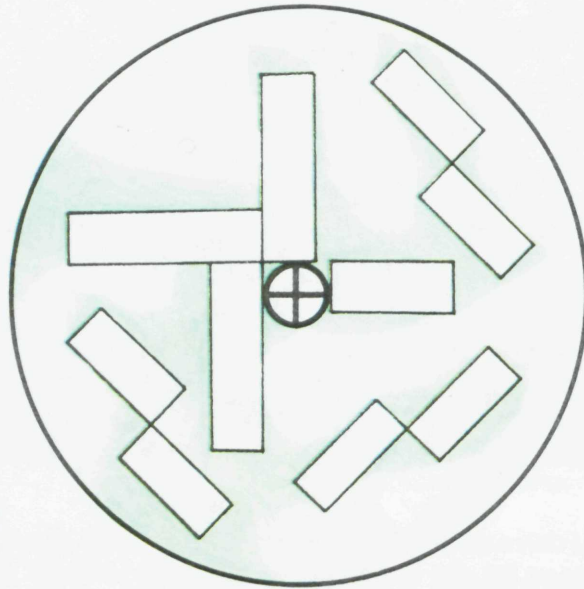
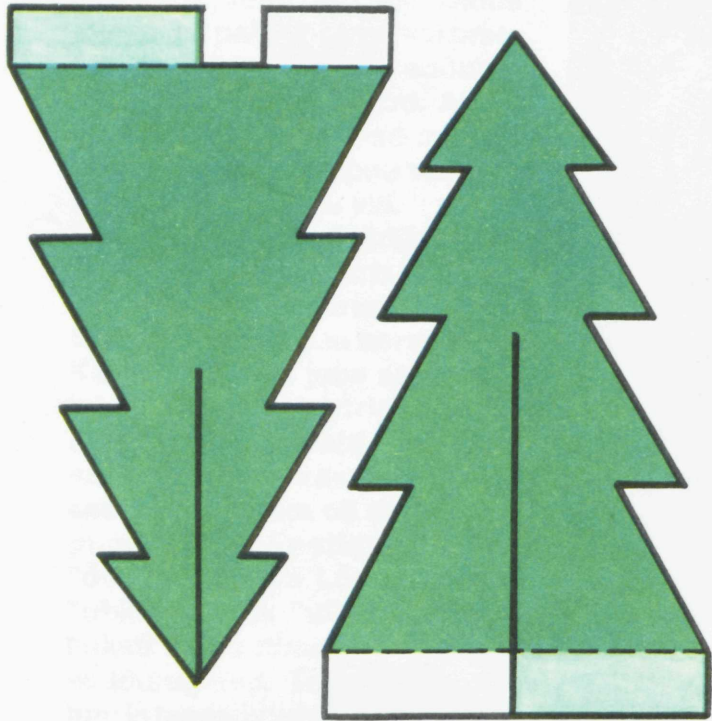
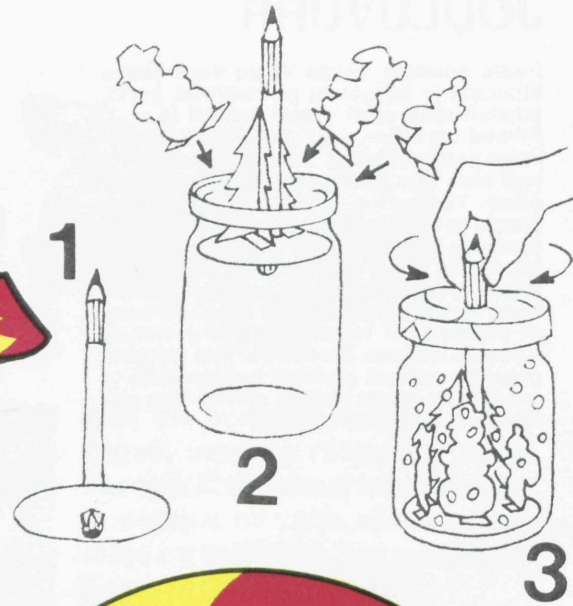


B



Joonistanud HELI VEIGEL





LEIA 10 ERINEVUST!



Joonistanud REET REA

Lasteajakiri
TÄHEKE
Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse aadress:
Pärnu mnt. 67a
EE0001 Tallinn



Peatoimetaja
ELJU SILD
tel. 681 400
Vastutav sekretär
VIIVI VARIKSAAR
tel. 681 495
Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel. 681 495
Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel. 681 495

Printall
Pärnu mnt.67a
EE0190 Tallinn



ESIKAANEL
HENNO KÄO
JÕONISTUS

HIND 4 KROONI

Kui sa selgel talveõhtul õues juhtud olema, ära unusta taevasse vaadata. Seal asub omaette imemaailm, mille kohta vanarahval on hulk jutte pajatada. Näiteks teavad meie vanavanaisad rääkida, et ammustel aegadel olnud taevast madalal. Otseku toalagi rippunud teine just inimeste peade kohal. Selle peal, nii-öelda teisel korrusel, elanud Vanajumal ise.

Ühel päeval asusid paar võrukaela heast-peast taevasse sõrmega auke torkima. Läbi aukude kiirgas taevariigi valgus pimedasse maailma ja see innustas poisse. Asi hakkas huvitama ka täiskasvanuid. Keegi pikk ja peenike rätsep ajas end õmblustöö kohalt sirgu ning torkas lausa käärid taevasse. Kriuhkrah lõikas ta vilunud liigutusega sinna kaks suuremat auku. Nüüd sai Taevaisa pahaseks, et üleannetud inimesed ta jalgealuse õige hõredaks olid teinud. Seepärast tõstis ta taeva nii kõrgele, et keegi peale tema enda selleni enam ei ulatanud. Nõnda olla kättesaamatus taevast süüdi ulakad poisid ning uudishimulik rätsep. Sõrmeaukudest said tähed, kääriaukudest kuu ja päike. Kui hoolega taeva "sõrmeauke" uurid, leiad kindlasti üles koha, kus neid eriti ohtralt on. Seda nimetatakse Linnuteeks. Linnuteega olnud lugu nõnda. Kusagil Siberis elanud kuulus põdrakütt. Kord asutanud ta end jällegi jahile.

Vaata üles taevasse



Seekord sattunud mees eriti vägevale loomale – kuuejalgsele põhjapõdrale. Too valis tee põgenemiseks otse taevasse. Ega kütt viletsam olnud. Vibu õlal, lükkas ta keppidega aina takka ja tuiskas suuskadega loomale järele. Põhjapõdrad ja küti suusakepid vajutasid taevasse lugematu hulga auke, mida tänapäeval tuntakse Linnuteena. Kindlasti oled märganud, et kuu pole taevast sugugi alati ühesuurune. Mustlased seletavad seda jõuluvanaga. Asi olnud nii, et ühes külas elanud kord mustlane, kes mägedest korjatud kütuse eest talumeestelt pudruvilja ostis. Kord koju tulnud, leidis mees toast pikkade hallide juuste ja habemega vanakese, kes isukalt tema pudrukausi kallal oli. Mustlane vihastas. Võõras vabandas küll ja lubas jõulude ajal võla tasuda. Mustlane nõudis seda aga sealsamas ja silmapilk. Lõpuks viskas ta vanakese pikali ning saatis ta kuu peale kõigi oma jõuludega. Vana mees tõusis väarikalt püsti ja teatas seepeale, et ta ise ongi jõuluvana. Vähe sellest, et mustlane tol aastal jõulukingist ilma jäi – jõuluvana saatis ta enese kuu peale. Nõnda ta seal siis istubki. Pudrukauss jäi aga maa peale ning sellepärast pole tal muud kui kuud ennast närida. Et too päris otsa ei kahaneks, kasvatab Taevataat seda aegajalt jälle suuremaks.

HELI VEIGEL

